

GLOBALLEŞME SÜRECİNDE MUHASEBE ALANINDAKİ GELİŞMELERE ÜLKEMİZİN UYUMU

Doç. Dr. Hanifi AYBOĐA*

ÖZET

Ekonomik ve teknolojik gelişmenin oluşturduğu dünyamızda hızla artan globalleşme eğilimi, ülkelerin sınırlarını kaldırarak bir çok değer in uluslararası düzeyde paylaşımını sağlamıştır.

Dünyada hızla devam eden globalleşme eğilimi ülkemizi de direkt olarak etkilemiştir. Bu bağlamda işletmelerimiz yurt dışında faaliyet göstermekte ve yabancı işletmelerde ülkemizde faaliyet göstermektedirler.

Ülkemizdeki muhasebe uygulamaları yasal düzenlemeler nedeniyle farklılıklar göstermektedir. Ayrıca muhasebe uygulamalarımız özellikle vergi mevzuatının etkisi altındadır. Hazırlanan mali tablolar işletmelerin gerçek mali durumunu göstermediği gibi uluslararası uygulamalar ile önemli farklılıklar oluşmaktadır.

Globalleşme sürecinde ülkemizde gerek ulusal düzeyde gerekse uluslararası düzeyde ortak muhasebe diline ihtiyaç vardır. Bu ortak dil uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu ulusal muhasebe standartları ile sağlanabilir.

Bu bağlamda Muhasebe mesleği, globalleşme sürecinde ekonomik, sosyal, finansal ve bilgi teknolojisi alanlarında yaşanan değişimlerle birlikte önem kazanmaya başlamış ve yasal kimliği ile de toplum ve ticaret hayatı içinde etkili bir düzeye gelmiştir.

Muhasebe meslek mensuplarının dünyada yaşanan gelişmelere intibak edebilmeleri için mesleki eğitimleri de önem kazanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, Globalleşme, muhasebe mesleği ,muhasebe meslek mensubu , muhasebe standartları, mali tablolar, denetim, eğitim.

* Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü Muhasebe*Finansman A.B.D. Öğr.Üyesi

ADAPTATION OF OUR COUNTRY ACCORDING TO THE
DEVELOPMENTS IN ACCOUNTING IN GLOBALIZATION
PROCESS

ABSTRACT

Globalization trend that spread widely in the world of economical and technological development has provided many values to be shares at international levels, by raising the borders of the countries.

Globalization trend continuing in the world has effected our country directly. In this manner, our establishments run abroad and foreign establishments run in our country.

Accounting practices in our country have differences due to the legal arrangements. On the other hand, our accounting practices are under the effect of tax regulations. Prepared financial schedules do not show the real situation of the establishments and present important differences, compared with international practices.

In the process of globalization, our country needs a common accounting language either at national level or at international level. This common language can be provided with national accounting standards which is harmonious with international accounting standards.

In this manner, in the process of globalization, accounting profession has begun to gain importance together with the developments in the fields of economical, social, financial and information technology and also has come to an effective level within society and business life, together with its legal identity.

In order to be able to adapt developments in the world, professional trainings of Accounting Professionals have gained much importance.

Key Words: Economy, Globalization, Accounting Profession, Accounting Professional, Accounting Standards, Financial Schedules , Auditing, Training.

1- GİRİŞ

Son yıllarda işletmeler arası rekabet, toplumların ve bu bağlamda bireylerin tercihlerindeki ve ihtiyaçlarındaki değişimler, ülkelerin dünya ekonomisine olan katkılarının artması, uluslararası sermaye piyasasının gelişmesi, dünya ekonomisinin yeniden yapılanma sürecinin oluşturduğu alternatiflerden yararlanma isteği, işletmelerin uluslararası düzeyde faaliyet göstermelerine neden olmuştur.

Bu değişim süreci kapsamında 1980 'li yıllarla birlikte dünyada globalleşme eğilimi kendini hissettirmeye başlamıştır. Globalleşme eğiliminin etkisiyle, ülkeler, toplumlar, bireyler ve meslekler de değişim sürecine girmişlerdir.

Ülkemizde, muhasebe mesleği ve meslek mensubu da bu gelişmelerden etkilenmiştir. Muhasebe alanındaki yasal düzenlemeler globalleşme eğiliminin örneklerini oluşturmaktadır. Bunlar aşağıda sunulmuştur.

1981 yılında Sermaye Piyasası Kanunu yürürlüğe girmiştir.

1983 yılında Sermaye Piyasası Kurulu kurulmuştur.

1983 yılında "Standart Mali Tablo ve Raporlar" Tebliği yayınlanmıştır.

1984 yılında "Standart Genel Hesap Planı" Tebliği yayınlanmıştır.

1989 yılında 3568 sayılı Meslek Kanunu yürürlüğe girmiştir.

1992 yılında Tekdüzen Muhasebe Sistemi ve Hesap Planı yayınlanıp

1994 yılında yürürlüğe girmiştir.

1994 yılında Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) kurulmuştur.

1996 yılında TMUDESK Türkiye Muhasebe Standartlarını yayınlamaya başlamıştır.

2-GLOBALLEŞME VE MUHASEBE

Globalleşme eğilimleri çerçevesinde sınırların ortadan kalkması nedeniyle, işletmeler uluslararası nitelik kazanarak uluslararası düzeyde ekonomik faaliyetler içerisinde yer almışlardır. Böylece işletmeler yeni ekonomik fırsatlarla karşılaşmışlardır. Örneğin; yeni pazarlara girmek, finans kaynaklarında çeşitlilik, ekonomik sinerji gibi. Bu fırsatları değerlendirmek ancak işletmelerin uluslararası nitelik kazanmalarıyla mümkün olmaktadır.

Mali tabloların kullanıcıları işletme ile ilgili taraflardır. Bu kullanıcılardan biri de potansiyel yatırımcılar ve kredi verenlerdir. Bunlar ekonomik yatırım kararlarını işletmenin mali tablolarını ve diğer faktörleri dikkate alarak verirler.* Ulusal ve uluslararası düzeydeki farklı muhasebe uygulamaları nedeniyle işletmelerin mali tabloları karşılaştırılabilir özelliğini kaybederler. Bu nedenle yatırımcıların karar verme sürecinde ihtiyaç duydukları bilgilere sahip olamamaları nedeniyle yatırım kararı ertelenir veya iptal edilebilir.

Mali raporlama ile ilgili sermaye piyasalarında geçerli mevcut yasal düzenlemeler , uluslararası düzeyde iş yapmanın gerçeklerini ve gereksinimlerini tam olarak yansıtmamaktadır. Piyasalar günümüzde artık globaldir ve birbirlerinden bağımsız düşünülemez. Sınır ötesi ticaret ve yatırım faaliyeti günlük gerçeklerdir. Mali bilgi artık eskisine kıyasla son derece yaygın olarak paylaşılmaktadır. Borsaya kayıtlı birçok şirket mali verilerini İnternet'te yayınlamaktadır. Günümüzde yatırımcılar yatırım kararlarını verebilmek için bu bilgilere elektronik olarak ulaşabilmekte ve bunları analiz edebilmektedirler. Ancak genellikle işletmeler, buldukları

ülkenin yasal mevzuatına uymak zorunda oldukları için temel mali veriler, geçerli uluslararası kıyaslamalarda doğrudan kullanılamamaktadır¹ .

Ülkeler arasında muhasebe açısından farklılıkları dört başlık altında toplayabiliriz².

- Muhasebe uygulamalarının yasal düzenlemeler veya mesleki örgütler tarafından saptanması,
- Değerlemede ihtiyatlı veya iyimser olunması,
- Muhasebe uygulamalarının esnek veya tekdüze olması,
- Mali bilgilerin açıklanmasında gizlilik veya şeffaflık bulunması.

Farklı mali raporlama ilke ve kurallarının ve uygulamalarının varlığı ulusal ve uluslararası düzeyde sorunlar yaratmaktadır. Sorunlar nedeniyle çözüm sağlamak için önce ulusal düzeyde muhasebe alanında standardizasyon ihtiyacı gündeme gelmiştir. Daha sonra ise globalleşme eğilimleri ışığında ekonomik faaliyetlerin artması ve işletmelerin uluslararası nitelik kazanması , muhasebe alanında da uluslararası düzeyde standardizasyon sağlanmasını gerektirmiştir.

Dolayısıyla, globalleşmenin muhasebeye en önemli etkisi Uluslararası Muhasebe Standartlarının oluşturulması gereğinin ortaya çıkmasında olmuştur. Ortak muhasebe standartlarının kullanımı, mali tablo hazırlayıcıları ve kullanıcıları için ortak bir muhasebe dili kullanımı dolayısıyla büyük kolaylık sağlamış, farklı standartlar kullanarak birden fazla mali tablo hazırlama gereğini ortadan kaldırarak maliyetlerini de düşürmüştü ve zaman tasarrufu sağlamıştır.

¹ Cansen Başaran, (2001), "Evrensel Muhasebe Standartlarına Doğru", Mali Çözüm Dergisi, No:57., s. 156.

² Aydın Karapınar, (2000), "Muhasebe Uygulamalarında Uluslararası Uyumun Araştırılması", Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Sayı 2, s.85 .

Ülkemizde ise, muhasebe meslek mensuplarının en çok yakındıkları konulardan biri de değişik mali tablo kullanıcıları için çok sayıda mali tablo düzenleme gerekliliğidir. Bu yakınma genellikle yasal zorunluluk sonucu düzenlenen mali tabloların işletmelerin gerçek mali durumlarını ve faaliyetlerinin gerçek sonuçlarını yansıtmamasından ve bu nedenle de gerçek mali bilgiye ancak muhasebe dışı ek işlemlerin yapılmasından sonra üretilen bilgilerden ulaşılmasıdır. Uluslararası Muhasebe Standartları' nın mali tabloların düzenlenmesinde kullanılacak muhasebe standartları olarak hayata geçirilmesi muhasebe dışı ek işlemlere duyulan gereksinimi ortadan kaldıracak ve muhasebe meslek mensuplarının üzerinden önemli bir iş yükünü alacaktır.

Bir ülkenin muhasebe sistemi, muhasebenin teorisini oluşturan unsurların (kavramlar, ilkeler gibi) ve yasal düzenlemelerin etkisi altındadır. Ülke bazında ortak bir muhasebe uygulamasının sağlanması ancak ulusal muhasebe standartları aracılığıyla mümkündür. Bu standartlar ülkenin muhasebe standartları kurumları tarafından oluşturulmuştur. Örneğin, Ülkemizde Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK), ABD' nde Financial Accounting Standards Board (FASB), İngiltere' de Accounting Standards Board (ASB) .

Bu kurumların ana hedefi ulusal muhasebe sistemini ve uygulamasını oluşturmaktır. Ancak, globalleşmenin meydana getirdiği uluslararası yoğun faaliyetler bir işletmenin mali bilgilerinin birçok ülke mali tablo kullanıcıları tarafından paylaşımını da ortaya çıkarmıştır. Ülkelerarası farklılıklar mali bilgilerin karşılaştırılabilir ve yeknesak olmasına engel teşkil etmiştir. Her ne kadar ülkelerdeki muhasebe standartlarını tespit eden kurumlar global harmonizasyon için önemli bir güç

oluşturmakla birlikte , tek başına gerçekleştirilen bu çabalar tam anlamıyla ortak bir harmonizasyon için yeterli değildir. Bütün bu gelişmeler, Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'ninde kurulmasına sebep olmuştur³.

Muhasebenin kapsamına giren çeşitli konular arasında yer alan aşağıdaki konular makale kapsamında incelenmiştir.

Muhasebe standartları ve denetim

Muhasebe meslek mensubunun eğitimi.

20-MUHASEBE STANDARTLARI VE DENETİM

Mali tablolar ve muhasebe bilgilerinde uyum ve standartlaşmanın sağlanması için her ülkede ulusal muhasebe uygulama standartlarının oluşması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Son yıllarda globalleşme eğilimleri doğrultusunda, uluslararası ticarete engellerin ortadan kalkmaya başlaması, uluslararası düzeydeki işletmelerin sayılarının artması, uluslararası finansal piyasalardaki gelişmeler, serbest piyasa ekonomisine geçilmesi ve ortaya çıkan "Yeni Ekonomi" olgusu, ülkeler arasındaki muhasebe uygulamalarındaki farklılıkların ortadan kalkmasını ve muhasebe bilgilerinin karşılaştırılabilir nitelikte olmasını gerekli kılmıştır. Bu bağlamda uluslararası muhasebe standartları, muhasebe uygulamalarında büyük önem kazanmaya başlamıştır. Bu yöndeki çalışmalar, muhasebenin önemini ve işlevini büyük ölçüde artırmıştır⁴.

³ Fuat Öksüz, (1999), "**Küreselleşme Çabaları Doğrultusunda Batı Ülkelerinin Muhasebe Sistemindeki Gelişmeler**", Bildiri, İSMMMO, 21. Yüzyıla Girenken Muhasebe Denetimi Mesleği ve Teknolojik Gelişmeler Sempozyumu, Antalya, s. 148-149.

⁴ Şefika Demirkan , (2001), "**Muhasebe Eğitim Yöntemleri**", Bildiri, A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi , Muhasebe Eğitiminde Yeni Ufuklar, XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya, s. 52.

1930' lu yıllardan günümüze sermaye piyasalarında ve menkul kıymetler borsalarında yaşanan her krizden sonra; kamuoyunu aydınlatma çabaları artmıştır. Mali tablolarla şeffaflığın sağlanması ve bilginin tam açıklanmasının ilk adımlarında

muhasebe standartlarının üretilmesi ve zaman içinde kalitesinin artırılması için

atılmıştır. Ekonomilerde yaşanan risk ve kriz faktörünün derecesi aynı zamanda kaliteli muhasebe standartlarına olan ihtiyacın derecesini de beraberinde getirmiştir. Her ülke bir yandan ulusal muhasebe standartlarını yaratır veya geliştirirken, diğer yandan da uluslararası sermaye hareketlerinden ve uluslararası yatırımlardan pay alabilmenin neredeyse ön şartı haline gelen uluslararası muhasebe standartlarına da uyum sağlayabilmenin arayışına girmiştir⁵.

Dünyada genel kabul görmüş muhasebe standartları bulunmaktadır.

Bunların içinde en önemlileri:

İngiltere' de genel kabul görmüş muhasebe standartları

Amerika' da genel kabul görmüş muhasebe standartları

Uluslararası Muhasebe Standartları ' dir.

Globalleşme ile birlikte muhasebe standartlarının uluslararası rolü ve önemi de artmıştır. Günümüzde muhasebe standartlarında uluslararası uyumun sağlanması ve ortak muhasebe standartlarının oluşturulması için değişik kurum ve kuruluşlarca girişimler sürdürülmekte, bu alana önemli

⁵ Ömer Lalik, (1998), "Sermaye Piyasasının Başarısı için Kaliteli Muhasebe Standartları" , Bildiri, İzmir SMMMO, Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu, İzmir, s.22.

kaynaklar ayrılmaktadır.Uluslararası uyumda en önemli unsur muhasebe standartları ve oluşturulmasıdır⁶.

Globalleşme akımının yoğun olduğu bir ortamda ülkemizi globalleşme sürecinin dışında bırakmak imkansızdır. Dünyada uygulanan denetim ve muhasebe standartlarını örnek almamız gerekmektedir. Bu çerçevede ülkemizdeki muhasebe uygulamalarını irdelememiz gerekmektedir. Son yıllarda bu alanda önemli adımlar atılmıştır.

Ülkemizdeki işletmeler yıllardır mali tablolarını genel olarak vergi ile ilgili yasal düzenlemeleri dikkate alarak düzenlemektedirler. Vergi mevzuatı belge düzeni, defter tutma, vergi matrahının hesaplanması gibi konuları esas almakta, muhasebenin temel kavram ve gereksinimlerine uygun olarak işletme ile ilgili tarafların bilgi ihtiyacını karşılamada yetersiz kalmaktadır.

Ancak ülkemizde son yıllarda özellikle Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından yayımlanan tebliğler ile büyük aşama sağlanmıştır.

Ayrıca, Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile uygulaması zorunlu olan Tekdüzen Muhasebe Sistemi çok önemli bir adımdır. Böylece, tüm işletmeler en azından muhasebe uygulamalarında aynı hesapları kullanmakta ve mali tabloları aynı formatta

düzenlemektedirler. Ancak tekdüzen hesap planının kullanılmasında ve aynı formatta mali tabloların düzenlenmesindeki başarı, muhasebe politikalarının oluşturulmasında ve uygulanmasında sağlanamamıştır.

⁶ Necdet Sağlam, (2001), **Böliimsel Raporlama ve Uygulaması**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İİBF, s. 13 .

TÜRMOB Yönetim Kurulu kararı ile 1994 yılında Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) kurulmuştur. TMUDESK, Uluslararası Muhasebe Standartlarını esas alarak ülkemiz uygulama ve mevzuatını da göz önünde bulundurarak 19 adet standart yayınlamıştır.

Muhasebe standartlarının işletmelere iç bünyelerinde sağladığı yararlar sınırsızdır . Uluslararası alanda sağladığı yararlar ise kısaca aşağıda özetlenmiştir⁷.

Ülkemizde işletmelerin halka açılması, hisse senetlerinin dünya borsalarında işlem görmesi ve uluslararası ekonomik ilişkilerin önemli boyutlara ulaşması, Uluslararası Muhasebe Standartlarına uygun mali tabloların yönetim aracı olarak kullanılmasını ön plana çıkarmaktadır.

Uluslararası borsaların birçoğu Uluslararası Muhasebe Standartlarına göre muhasebelerini tutmayan işletmelerin hisselerinin kotaşyonunu kabul etmemektedir.

Ancak Tekdüzen Hesap Planı ve uygulamalarında, SPK tebliğlerinde ve TMUDESK standartlarında mali tablo formatı ve muhasebe standartları açısından henüz bir harmonizasyon mevcut değildir. Bununla birlikte ülkemizde bazı sektörlerin (örneğin, sigortacılık ve bankacılık) kendilerine özgü hesap planları, mali tablo formatları ve bir ölçüde de muhasebe standartları vardır. Ama bunlar, gerek ulusal gerekse global uygulamalarla henüz harmonize değildir.

⁷ Haluk Yeşilada, (1997), "Standartlaşan Muhasebe Uygulamalarının İşletmelerde Sağladığı Yararlar ve Getirdiği Güçlükler", Bildiri, İSMMMO, Türkiye III, Muhasebe Denetimi Sempozyumu, Antalya, s.46.

Dünyadaki muhasebe uygulamalarını daha bilimsel, uygulanabilir ve anlaşılabilir hale getirmek amacı ile oluşturulan Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS) tüm ülkeler için yol gösterici durumundadır.

Globalleşmede muhasebe mesleğindeki gelişmelere muhasebe standartları açısından standartlara uyum konusunda ülkemizde son on yılda büyük bir çaba sarf edilmiştir ve sarf edilmektedir. Bu çalışmalar takdir edilmekle birlikte yetersizdir ve harmonize değildir.

Ülkede, ekonomik denetim düzeninin kurulmasında ve başarıya ulaşmasında muhasebecilik mesleğinin rolü büyüktür. Ülke çapında ekonomik denetim düzeninin sağlanabilmesi ve kayıt dışı ekonominin önlenebilmesi için "Muhasebe Denetimi" fonksiyonunun gerçekleştirilebilmesi ve yaygınlaştırılması muhasebecilik mesleği ile sağlanabilmektedir.

Muhasebe standartları işletmelerin iç denetimine yardımcı olmaktadır. Mali verilerin belli standartlarda oluşturulması denetimi kolaylaştırmaktadır.

Muhasebe standartları iç denetimde olduğu gibi dış denetimde de yararlar sağlamaktadır. Özellikle bağımsız dış denetim şirketleri , Maliye Bakanlığı ve Sermaye Piyasası Kurulu' nun geliştirmiş olduğu farklı muhasebe uygulamaları ve raporlama sistemi nedeniyle denetimler esnasında birtakım zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bu nedenle muhasebe uygulamalarına ilişkin Türkiye Muhasebe

Standartlarının geliştirilmesi ve uygulamada sadece bunlara bağlı kalma zorunluluğunun getirilmesi bağımsız dış denetimi kolaylaştırıcı bir unsur olacaktır⁸.

2000 yılı global mali raporlama için bir dönüşüm yılı olmuştur. Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) başta Avrupa' da olmak üzere mali raporlama için ortak dil ve global çerçeve haline gelmek üzeredir. 2000 yılının Mayıs ayında Sermaye Piyasaları Komisyonları Uluslararası Örgütü (IOSCO) bütün ulusal borsaların sınır ötesi işlemleri ve borsaya kayıtları (ilk halka arzlar) için UMS'na uygun mali tablolarının kullanımını mümkün kılmalarını tavsiye etmiştir. 2000 yılının Haziran ayında Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği ülkelerinde borsaya kayıtlı bütün şirketlerin 2005 yılına kadar konsolide mali tabloları için UMS kullanımını şart koşan bir öneriyi ortaya koymuştur. Buna göre Avrupa Birliği üyesi ülkelerin tüm borsaya kote edilmiş bulunan şirketleri mali tablolarını 2005 yılından itibaren UMS 'ye göre hazırlayacaktır. Söz konusu şirketler 2000 yılından itibaren çok kapsamlı ve planlı bir çalışma içerisine girmiş ve mali raporlama sistemlerini ve muhasebe politikalarını UMS ile uygun hale getirme projelerini hayata geçirmişlerdir⁹.

21-MUHASEBE MESLEK MENSUBUNUN EĞİTİMİ

Muhasebe mesleğinin globalleşmesi konusunda önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönemde Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC- International Federation of Accountants) 1996 yılında 9 numaralı

⁸ Süleyman Yükçü, Hasan Baklacı ve Pınar Evrim, (1997), " **Muhasebe Standartlarının Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri**", Bildiri, Anadolu Üniversitesi, 21. Yüzyıla Girerken Türkiye' de Muhasebe Eğitimi ve Muhasebe Uygulamalarının Değerlendirilmesi, XVI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya, s.20.

⁹ Başaran, **Ön. ver.**, s. 157.

uluslararası eğitim tüzüğünü (Meslek Öncesi Eğitim: Profesyonel Muhasebeciler için Yetkinlik ve Deneyim Gereklilerinin Değerlendirilmesi) yayınlamıştır ¹⁰.

Tüzüğe göre; " Muhasebe eğitimi ve deneyiminin amacı, yaşamları boyunca içinde çalıştıkları mesleğe ve topluma pozitif katkı yapabilme yeteneğine sahip, yetkin meslek mensupları üretmek olmalıdır. Giderek artan değişimler karşısında mesleki yetkinliğin sürdürülebilmesi, muhasebecilerin öğrenmeyi öğrenme tutumu geliştirip idame ettirmelerini zorunlu kılmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının eğitimi ve deneyimi; onların öğrenmeye devam etmelerini ve profesyonel yaşamları boyunca değişimlere adapte olmalarını sağlayacak bilgi ve beceriler ve mesleki değerler temelini oluşturmak zorundadır " ¹¹ .

Muhasebe eğitiminin global düzeyde yapılması; bilgiye en kısa sürede ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi üretime yansıtabilen ve değişimin gerçekleşmesinde kullanabilen, değişen dünya koşullarına her an uyum sağlayabilen, bilinmeyeni bulup onu dünya insanların ihtiyaçlarına sunabilen, riske girebilen, karar verdiğinde kararma sahip çıkabilen, sorun değil çözüm üreten, soru sormaktan, cevap vermekten , düşüncelerini söylemekten çekinmeyen, dinleme becerisi gelişmiş insan gücünün yetiştirilmesine bağlıdır " ¹² .

¹⁰ IFAC-IEG-9, (1996), International Education Guideline-9: **Prequalification Education, Assessment of Professional Competence and Experience Requirements of Professional Accountants**, Revised October, <http://www.ifac.org.com>.

¹¹ İdil Kaya, (1999), "Muhasebe Eğitiminde Yeniden Yapılanma: ABD' de Yaşanan Değişim Çağı ve Değişimin Uluslararası Boyutu" , Bildiri, Kocaeli Üniversitesi İİBF, Türkiye' de Muhasebe Eğitimi ile Uygulama Arasındaki Sorunlar, XVIII.Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Fethiye, s.s.94-95 .

¹² Durmuş Acar, Hayrettin Usul, (1999), " Küresel Eğilimler Işığında Fakültelerde ve Meslek Yüksek okullarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Yeniden Yapılanması", Bildiri, Kocaeli Üniversitesi İİBF, Türkiye' de Muhasebe Eğitimi ile

1989 yılında yürürlüğe giren 3568 sayılı Meslek Kanunu, muhasebe mesleğinin hukukunu oluşturmaktadır.

Avrupa' da ve Amerika' da muhasebe meslek kanunları 200 yıllıktır. Ülkemizde ise henüz 14 yıllıktır. Bu nedenle muhasebe mesleğimizin Ülkemizdeki yapılanma süreci halen devam etmektedir.

Meslekte uzmanlaşma ve eğitim gerekmektedir. Dünyada muhasebe denetiminde belli yetki belgeleri bulunmaktadır. ACCA, CA,CPA,CIMA vb gibi. Bu yetki belgelerini almak hiç kolay değildir. Bu yetki belgelerini almak için çok yoğun bir eğitim programı ve dönemi vardır. Bu eğitimler denetim, vergi ve muhasebe konularının dışında bilgi işlem sistemleri, yönetim muhasebesi, şirket alım satımları, gelişmiş finansal enstrümanlar gibi global gündemde olan çağdaş konular da içermektedir. Bu eğitimler sonucunda sınavı geçen adaylar, imza yetkisine sahip olana kadar en az iki yıl mesleklerini stajyer olarak ifa etmek zorundadırlar. Daha sonra imza yetkisine sahip olurlar¹³ .

3568 Sayılı Meslek Kanunu ile yeni bir döneme giren muhasebecilik mesleğinin, kurumsallaşması süreci bir ölçüde muhasebe eğitimini de etkilemektedir. Mesleğin yasal statüye kavuşmasından sonra dünya uygulamalarına paralel olarak, meslek unvanı verme yetkisinin yasayla muhasebecilik mesleğinin üst örgütü olan TÜRMOB' a (Türkiye Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği)

Uygulama Arasındaki Sorunlar, XVIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu,Fethiye, s. 108.

¹³ Ketı Bonofiyel, (1999), "**Küreselleşmede Muhasebe Mesleğindeki Gelişmelere Türkiye'nin Katkıları ve Uyum**" ,Bildiri, İSMMMO, 21. Yüzyıla Girenken Muhasebe Denetimi Mesleği ve Teknolojik Gelişmeler Sempozyumu , Antalya, s.s. 159-163 .

verilmesi; meslek mensupları ile eğitim kurumlarının etkileşimini artırmıştır. Mesleki yeterlilik sınavları, bu etkileşimin yoğunluk kazandığı bir süreci başlatmıştır “.

Muhasebe standartları işletmeler ve ülke ekonomisi için son derece önemlidir. Bu nedenle standartların benimsenerek doğru biçimde uygulanması gerekmektedir. Standartların doğru bir biçimde uygulanabilmesi içinde muhasebe meslek mensuplarının mesleklerini sürdürme aşamasında ve üniversitelerin İktisadi ve İdari Bilimler, İşletme ve İktisat Fakültelerinin lisans ve lisans üstü eğitim programlarında yer alan öğrencilere muhasebe standartlarına ilişkin etkin bir eğitimin verilmesi gerekmektedir.

Muhasebe standartlarına ilişkin verilen eğitim muhasebe uygulamalarının iyileşmesini sağlayacaktır ¹⁵.

Mesleki eğitim yurt dışında önemli ve zor bir süreç olduğundan, muhasebe mesleği çok itibarlıdır, muhasebe denetimine ise layık olduğu önem verilmektedir. Kanımca, Ülkemiz' de muhasebe mesleğinin yeterince itibar görmemesinin temel nedenlerinden biri de mesleki eğitimin yetersizliğidir. Meslek üst örgütü olan TÜRMOB' a ve yerel meslek odalarına mesleki eğitim konusunda önemli görevler düşmektedir.

3- SONUÇ

Ercan Bayazıtlı, Güven Sayılğan , (1997), " **Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleki Yeterlilik Sınavları Üzerine Bir İnceleme** " , Bildiri, Anadolu Üniversitesi, 21. Yüzyıla Girenken Türkiye' de Muhasebe Eğitimi ve Muhasebe Uygulamalarının Değerlendirilmesi, XVI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Antalya, s.35.

¹⁵ Yükü, Baklacı ve Evrim, Ön. ver., s. 20.

Muhasebenin uluslararası düzeyde uyumlaştırılmasında standartlar çok önemli fonksiyonlara sahiptirler. Çünkü muhasebe standartları, muhasebenin araçları durumundadır.

Türkiye Muhasebe Standartlarının uygulamaya geçirilmesi ile hem ulusal düzeyde işletmeler arasında sektörler itibariyle standartlaşma sağlanarak muhasebenin ürettiği mali bilgilerin kalitesi artırılabilecek, hem de globalleşme sürecinde muhasebe mesleğimizin uluslararası düzeyde benimsenmesinde önemli bir rol oynayacaktır .

Globalleşen dünyada muhasebe mesleğine gelecekte katkıda bulunmak için önce uyum gerekmektedir. Uyum ise yasal düzenlemelerin yapılması ve tartışmasız eğitim ile sağlanabilir. Gerek muhasebe standartları ve gerek mesleki rol ve eğitimde globalleşmeye henüz katkımız olmadığını ve ancak muhasebe alanındaki son 20 yılda gerçekleşen yasal düzenlemelerle ve eğitimle henüz uyum aşamasında olduğumuzu belirtebiliriz.

4- KAYNAKLAR

- Acar, Durmuş, Hayrettin Usul. (1999) , " Küresel Eğilimler Işığında Fakültelerde ve Meslek Yüksek okullarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Yeniden Yapılanması", **XVIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu.**
- Başaran, Cansen. (2001), "Evrensel Muhasebe Standartlarına Doğru. . . .", **Mali Çözüm Dergisi, 57.**
- Bayazıtlı,Ercan, Güven Say ilgan. (1997), " Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Mesleki Yeterlilik Smavları Üzerine Bir İnceleme ", **XVI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu.**
- Bonofryel, Ketı . (1999), "Küreselleşmede Muhasebe Mesleğindeki Gelişmelere Türkiye'nin Katkıları ve Uyumunu" , **İstanbul SMMMO 21. Yüzyıla Girerken Muhasebe Denetimi Mesleği ve Teknolojik Gelişmeler Sempozyumu .**

- Demirkan, Şefika. (2001), "Muhasebe Eğitim Yöntemleri", **XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu**,
- IFAC-IEG-9. (1996), International Education Guideline-9,
"Prequalification Education, Assessment of Professional Competence and Experience Requirements of Professional Accountants ", Revised October, [http: // www.ifac.org.com](http://www.ifac.org.com).
- Karapınar, Aydm. (2000), "Muhasebe Uygulamalarında Uluslararası Uyumun Araştırılması", **Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi**, 2.
- Kaya, İdil. (1999), "Muhasebe Eğitiminde Yeniden Yapılanma: ABD' de Yaşanan Değişim Çağı ve Değişimin Uluslararası Boyutu", **XVIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu**.
- Lalik, Ömer. (1998), "Sermaye Piyasasının Başarısı için Kaliteli Muhasebe Standartları", **İzmir SMMMÖ, Türkiye Muhasebe Standartları Sempozyumu**
- Öksüz,Fuat. (1999), "Küreselleşme Çabaları Doğrultusunda Batı Ülkelerinin Muhasebe Sistemindeki Gelişmeler", **İstanbul SMMMÖ, 21. Yüzyıla Girerken Muhasebe Denetimi Mesleği ve Teknolojik Gelişmeler Sempozyumu**.
- Sağlam, Necdet. (2001), **Bölümsel Raporlama ve Uygulaması**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi İİBF.
- Yeşilada, Haluk. (1997), "Standartlaşan Muhasebe Uygulamalarının İşletmelerde Sağladığı Yararlar ve Getirdiği Güçlükler ", **İstanbul SMMMÖ, Türkiye III. Muhasebe Denetimi Sempozyumu**.
- Yükü, Süleyman, Hasan Baklacı ve Pınar Evrim. (1997), " Muhasebe Standartlarının Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", **XVI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu**.